

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรรวมถึงการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการเงิน แบ่งการศึกษาและแสดงผลออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณาถึงลักษณะทั่วไปและการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการเงิน โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินต่างๆ และส่วนที่สามเป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร

ส่วนแรกการวิเคราะห์เชิงพรรณา ประกอบด้วยลักษณะทั่วไปและการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตรที่ได้รับข้อมูลสมบูรณ์ สามารถนำมาใช้ในศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตรจำนวน 65 สหกรณ์ ส่วนใหญ่คือร้อยละ 44.62 เป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ รองลงมาคือ สหกรณ์การเกษตรขนาดกลางและขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 35.38 และ 20.00 ตามลำดับ วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์การเกษตรคือ การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสถาบันการเงินทั่วไป เพื่อช่วยเหลือสมาชิกเกษตรกรที่ขาดแคลนเงินทุน รองลงมาคือ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรและสิ่งของที่จำเป็นมาจัดจำหน่าย จัดหาตลาดจำหน่ายผลิตผลและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกและการรับฝากเงินจากสมาชิก ตามลำดับ สำหรับสาเหตุสำคัญที่เกษตรกรให้ความสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์คือ ต้องการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำจากสหกรณ์ รองลงมาคือ ต้องการรวมกลุ่มเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต รวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต และต้องการเงินปันผล ตามลำดับ

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยทั่วไปเป็นการดำเนินธุรกิจแบบอนบกประสงค์คือ มีหลายธุรกิจอยู่ในสหกรณ์เดียว สำหรับธุรกิจหลักที่สำคัญได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจจัดหาปัจจัยการผลิต ธุรกิจรวบรวมผลิตผลเกษตรและการรับฝากเงินจากสมาชิกสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจสินเชื่อเป็นธุรกิจที่สมาชิกให้ความสนใจและมีความต้องการมากที่สุด โดยสหกรณ์มีการให้บริการธุรกิจสินเชื่อสูงถึงร้อยละ 92.31 ของสหกรณ์ทั้งหมดที่ทำการศึกษายอดปริมาณธุรกิจสินเชื่ออยู่ระหว่าง 19,375-129,308,920 บาท และมีปริมาณเฉลี่ยเท่ากับ 28,343,672.77 บาท ส่วนปริมาณการชำระคืนเงินกู้เฉลี่ยเท่ากับ 26,037,320.43 บาท

ส่วนที่สองการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการเงิน โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน เพื่อทราบฐานะทางการเงินและแนวโน้มด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตร โดยทำการเปรียบเทียบช่วงปี พ.ศ.2538-2540 คือก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และช่วงปี พ.ศ.2541-

2542 คือหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยเก็บข้อมูลย้อนหลัง 5 ปีคือ พ.ศ.2538-2542 ของสหกรณ์ตัวอย่าง 65 สหกรณ์ เครื่องมือที่นำมาศึกษาคือ อัตราส่วนทางการเงิน 4 กลุ่ม ได้แก่ อัตราส่วนแสดงถึงสภาพคล่อง อัตราส่วนแสดงถึงความสามารถในการก่อหนี้ อัตราส่วนแสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์และอัตราส่วนแสดงความสามารถในการหากำไร

การศึกษาอัตราส่วนแสดงถึงสภาพคล่องใช้สองอัตราส่วนในการวิเคราะห์คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียนและอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว ผลการศึกษาอัตราส่วนทั้งสองให้ผลทำนองเดียวกันคือ หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งอัตราส่วนทุนหมุนเวียนและอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สหกรณ์การเกษตรได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สหกรณ์การเกษตรยังคงมีสภาพคล่องทางการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้ไม่แตกต่างจากช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เนื่องจากสหกรณ์มีโอกาสในการแสวงหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากการระดมทุนภายในของสหกรณ์เองคือ ทุนเรือนหุ้นและเงินที่รับฝากจากสมาชิก และแหล่งเงินทุนภายนอกเช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์และจากหน่วยงานอื่นๆ

อัตราส่วนแสดงถึงความสามารถในการก่อหนี้พบว่า หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจสหกรณ์การเกษตรยังคงมีความสามารถในการก่อหนี้ระยะยาวได้มากขึ้น เนื่องจากอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์มีแนวโน้มลดลง อาจเนื่องมาจากสหกรณ์ลดการกู้ยืมเงินจากแหล่งภายนอกลง ส่วนอัตราส่วนแสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์พบว่า หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจสหกรณ์มีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในการสร้างยอดขายได้ดีขึ้น สืบเนื่องจากการที่รัฐบาลเน้นให้ภาคเกษตรเป็นแหล่งรองรับแรงงานที่ว่างงานและเป็นแหล่งผลิตอาหารเพื่อป้อนสู่คนทั้งประเทศ สำหรับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการหากำไรดูจากสองอัตราส่วนคือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายและอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจสหกรณ์การเกษตรมีแนวโน้มที่จะสามารถหากำไรได้เพิ่มขึ้น

ผลการดำเนินงานด้านการเงินของสหกรณ์การเกษตร โดยภาพรวมพบว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องค่อนข้างดี มีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นและมีความสามารถในการก่อหนี้ระยะสั้นได้ โดยสินทรัพย์ที่สหกรณ์มีอยู่สามารถคุ้มครองหนี้สินทั้งหมดของสหกรณ์ได้ ส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์พบว่า สหกรณ์มีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในการสร้างยอดขายได้ดี

เมื่อพิจารณาความสำเร็จด้านการเงินของสหกรณ์ช่วงปี พ.ศ.2538-2542 จากอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรทั้ง 2 อัตราส่วนคือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายและอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนควบคู่กัน เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดไว้ สหกรณ์การเกษตรที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายและอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเฉลี่ยปี พ.ศ.2538-2542 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคือ 7.25% และ 10.70% ตามลำดับ มีจำนวน 21 สหกรณ์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.31 ของสหกรณ์ทั้งหมดที่ทำการศึกษา ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรแม่สะเรียง จำกัด สหกรณ์การเกษตรคอยเต่า จำกัด สหกรณ์การเกษตรคอยสะเก็ด จำกัด สหกรณ์การเกษตรฝาง จำกัด สหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงใหม่ จำกัด สหกรณ์การเกษตรเวียงแหง จำกัด สหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด สหกรณ์การเกษตรหางดง จำกัด สหกรณ์การเกษตรเมืองพาน จำกัด สหกรณ์การเกษตรแม่จัน จำกัด สหกรณ์การเกษตรงาวพัฒนา จำกัด สหกรณ์การเกษตรแม่ทะ จำกัด สหกรณ์การเกษตรแม่พริก จำกัด สหกรณ์การเกษตรสบปราบ จำกัด สหกรณ์การเกษตรเสริมงาม จำกัด สหกรณ์การเกษตรภูพานยาว จำกัด สหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้ง จำกัด สหกรณ์การเกษตรป่าซาง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรเมืองลำพูน จำกัด

ส่วนที่สามการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร โดยใช้โปรแกรม LISREL version 8.2 ซึ่งใช้อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายและอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ในการอธิบายถึงความสำเร็จของสหกรณ์ ตัวแปรแฝงที่คาดว่าจะมีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรได้แก่ ตัวแปรแฝงภายนอกด้านการเงิน ตัวแปรแฝงภายนอกด้านการบริหารจัดการ ตัวแปรแฝงภายนอกด้านความพึงพอใจของสมาชิกและตัวแปรแฝงภายนอกด้านลักษณะของผู้จัดการสหกรณ์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรแฝงที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรมีเพียงสองตัวคือ ตัวแปรแฝงภายนอกด้านการเงินและตัวแปรแฝงภายนอกด้านความพึงพอใจของสมาชิก ซึ่งความพึงพอใจของสมาชิกมีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์มากกว่าปัจจัยด้านการเงิน สำหรับตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ที่สามารถใช้อธิบายตัวแปรแฝงด้านความพึงพอใจของสมาชิกได้ดีที่สุดคือ มูลค่าเงินปันผลตามหุ้น รองลงมาคือ มูลค่าเงินที่รับฝากจากสมาชิก ดอกเบี้ยเงินฝากและความสามารถในการก่อหนี้ ตามลำดับ โดยตัวแปรทุกตัวยกเว้นความสามารถในการก่อหนี้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของสมาชิกในเชิงบวก แสดงว่า เมื่อสหกรณ์การเกษตรมีการจ่ายเงินปันผลตามหุ้นมาก มูลค่าเงินที่รับฝากและดอกเบี้ยเงินฝากสูงขึ้นจะทำให้สมาชิกมีความพึงพอใจมากขึ้น ส่วนตัวแปรความสามารถในการก่อหนี้ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจของสมาชิก แสดงว่าเมื่อสหกรณ์มีอัตราส่วนแสดงความสามารถ

ในการก่อหนี้ต่ำคือ มีหนี้สินทั้งหมดน้อยกว่าสินทรัพย์ทั้งหมด แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการก่อหนี้สูง เนื่องจากปัจจุบันมีหนี้สินน้อย จึงสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิกได้มาก

สำหรับตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ที่ใช้อธิบายตัวแปรแฝงด้านการเงินได้ดีที่สุดคือ มูลค่าเงินปันผลตามหุ้นเช่นกัน รองลงมาคือ ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ สภาพคล่องทางการเงินในระยะสั้นและความสามารถในการก่อหนี้ ตามลำดับ โดยตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัจจัยด้านการเงินซึ่งหมายถึง เมื่อสหกรณ์การเกษตรมีการจ่ายเงินปันผลตามหุ้นสูง สภาพคล่องด้านการเงินระยะสั้นดี และมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์สูง แสดงว่า ปัจจัยทางการเงินของสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนตัวแปรความสามารถในการก่อหนี้ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรแฝงด้านการเงิน อธิบายได้ว่า เมื่อสหกรณ์มีอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการก่อหนี้ต่ำ คือมีความสามารถในการก่อหนี้สูง แสดงว่าปัจจัยทางการเงินของสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์ดี สามารถก่อหนี้เพิ่มได้อีก

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรเกิดจากความพึงพอใจของสมาชิกและปัจจัยด้านการเงิน โดยความพึงพอใจของสมาชิกมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าปัจจัยทางการเงิน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ประสบความสำเร็จจึงควรเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับสมาชิกเป็นอันดับแรก รองลงมาคือสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน นอกจากนี้ลักษณะของผู้จัดการก็ยังเป็นส่วนสำคัญที่จะนำพาสหกรณ์ไปสู่ความสำเร็จได้ ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษาหรือระยะเวลาในการบริหารงานสหกรณ์ โดยเมื่อผู้จัดการสหกรณ์ที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นหรือมีระยะเวลาในการศึกษาและบริหารงานมากขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะบริหารงานสหกรณ์ให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรมีข้อเสนอแนะที่จะช่วยให้สหกรณ์มีการดำเนินงานพัฒนาไปในทางที่ดีและเข้มแข็งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์ควรมีการเน้นให้บริการธุรกิจสินเชื่อมากขึ้น เนื่องจากเป็นธุรกิจที่สมาชิกมีความต้องการมากที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวก สร้างความพึงพอใจให้สมาชิกและเพิ่มแรงจูงใจให้เกษตรกรมีความต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์มากขึ้น

2. สหกรณ์ควรมีการเพิ่มทุนดำเนินงานให้มากขึ้น โดยเน้นการระดมทุนจากสมาชิกคือ ให้สมาชิกถือหุ้นในสหกรณ์มากขึ้น รวมถึงการระดมทุนในรูปของเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มทุนเพื่อนำมาใช้ดำเนินธุรกิจต่างๆของสหกรณ์และลดต้นทุน

เมื่อนำมาเฉลี่ยกับเงินทุนที่มาจากการกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ไม่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายนอกมากเกินไป

3. เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องตลาดที่จะมารองรับผลผลิตมีน้อย จึงควรมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า ตลอดจนมีการควบคุมคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานและเพิ่มความหลากหลายของผลผลิต และหาตลาดรองรับที่แน่นอนหรือมีการจัดจำหน่ายเอง ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น

4. เพื่อส่งเสริมให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จมากขึ้น สหกรณ์จะต้องเพิ่มความพึงพอใจให้กับสมาชิก โดยการเพิ่มมูลค่าเงินปันผลตามหุ้น ขยายการรับฝากเงินจากสมาชิก ดอกเบี้ยเงินฝากและเพิ่มความสามารถในการก่อหนี้ นอกจากนี้ยังต้องเน้นความเข้มแข็งทางการเงิน โดยเพิ่มมูลค่าเงินปันผลตามหุ้น ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ สภาพคล่องทางการเงินในระยะสั้นและความสามารถในการก่อหนี้

5. ทำมาตรการจูงใจให้ผู้จัดการมีการศึกษาสูงขึ้นและทำงานอยู่กับสหกรณ์ให้นานยิ่งขึ้น หรือบางสหกรณ์ควรจัดจ้างผู้มีประสบการณ์ในการบริหารงานสหกรณ์มาเป็นผู้จัดการ อาจจะทำโดยการประมูลตัวคั่งที่ปฏิบัติกันในองค์กรธุรกิจ

6. สำหรับการวิเคราะห์ความสำเร็จของสหกรณ์ควรใช้อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายมากกว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุน และสำหรับการศึกษาในอนาคตควรเน้นการให้ความสำคัญสำคัญตามนัยสำคัญเชิงปฏิบัติให้มากขึ้น ซึ่งอาจมีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบจำลองด้วยและใช้อัตราส่วนในรูปแบบปกติแทนการใช้ลอการิทึม เพื่อหลีกเลี่ยงการตัดตัวอย่างที่มีผลกำไรติดลบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved